



บทที่ 4
อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาและเปรียบเทียบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกันจะมีความวิตกกังวลแตกต่างกันหรือไม่ บทบาททางเพศลักษณะใดมีความวิตกกังวลสูงที่สุดและต่ำที่สุด ลักษณะบทบาททางเพศแต่ละประเภทมีมากน้อยเพียงไร โดยผู้วิจัยสนใจนำเอาตัวแปรเพศเข้ามาศึกษาร่วมด้วย ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง การวิเคราะห์หิมเบลเมน เอฟเฟค และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ็นั้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมุติฐานที่เสนอไว้ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานที่ 1 "นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน จะมีความวิตกกังวลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ"

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 7 และ 8 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน มีคะแนนความวิตกกังวลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายท่าน ซึ่งเชื่อว่าบทบาททางเพศมีผลต่อความวิตกกังวล เช่น งานวิจัยของ Orlofsky & O'Heron (1990) ทำการทดลองกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นชาย 94 คน หญิง 114 คน พบการวิจัยพบว่า บทบาททางเพศที่แตกต่างกันทำให้ความวิตกกังวลแตกต่างกันด้วย โดยกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) ทั้งในหญิงและชายมีความวิตกกังวลสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเด็สาว (Femininity) กลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) และกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเด็สาว (Masculinity) ส่วนงานวิจัยของ Wangui (1988) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางเพศกับความวิตกกังวลของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเด็สาว (Femininity) และกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) มีความวิตกกังวลสูงกว่า กลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) และกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเด็สาว (Masculinity) นอกจากงานวิจัยทั้งสองที่กล่าวมาแล้ว ยังมีงานวิจัยอีกหลายเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางเพศและความวิตกกังวล เช่น

งานวิจัยของ Burcharat & Sefin (1982) Heiser & Gannon (1984) La Torre et al (1983) Tinsley Sullivan - Guest & Mc Guire (1984) ผลของงานวิจัยดังกล่าวต่างก็พบว่า บทบาททางเพศที่ต่างกันมีผลต่อระดับความวิตกกังวลด้วย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก บทบาททางเพศมีส่วนกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกัน ซึ่งความวิตกกังวลแบบเทรทนี่ (Trait Anxiety) ถือเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ (Spielberger 1972; Levitt 1967) ฉะนั้น ผู้ที่มีบุคลิกภาพต่างกัน ย่อมมีความวิตกกังวลต่างกัน และผู้ที่มีบุคลิกภาพต่างกันก็จะมีแนวทางในการตอบสนองในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งแตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศ คือ สังคมและการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ บุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาขึ้นมาได้ก็โดยอาศัยคุณค่าจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม ครอบครัวนี้บ่งชี้ว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความคิดของเด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ต่อไป ถ้าพ่อแม่เน้นบทบาทของเด็กหญิงและเด็กชายแตกต่างกันทำให้เด็กหญิงและเด็กชายรับรู้คุณลักษณะ "แบบผู้ชาย" และคุณลักษณะ "แบบผู้หญิง" ที่ต่างกันอย่างชัดเจน และสามารถพัฒนาบทบาทตรงตามเพศของตนได้ และในปัจจุบันเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจบีบบังคับทำให้หญิงซึ่งมีบทบาทแต่เพียงคนทำงานในบ้านและดูแลลูก ต้องออกทำงานทำนอกร้านมากขึ้น มีส่วนรับภาระต่างๆ ในครอบครัวเท่าเทียมชาย และชายเข้ามามีส่วนช่วยหญิงทำงานบ้านตามเหมาะสมมากขึ้นด้วย เด็กได้รับรู้บทบาทของชาย-หญิงที่เท่าเทียมกันในอีกลักษณะหนึ่งเกิดเป็นบุคลิกภาพแบบมีลักษณะความเป็นหญิงและความเป็นชายสูงทั้งคู่ ขณะเดียวกันถ้าพ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่สับสน เช่น อบรมเลี้ยงดูเด็กหญิงแบบเด็กชาย หรือเด็กชายแบบเด็กหญิงก็ย่อมทำให้เด็กเรียนรู้บทบาททางเพศอย่างสับสนด้วย ทำให้เด็กไม่สามารถรับรู้บทบาทที่ชัดเจนของตนได้ เกิดเป็นบทบาทแบบมีลักษณะความเป็นหญิงและลักษณะความเป็นชายต่ำทั้งคู่ และการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลจะทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวลเพราะเกิดความรู้สึกขาดความมั่นคง ปลอดภัย เมื่อโตขึ้นจะพัฒนาเป็นบุคคลที่ไม่สามารถหรือล้มเหลวในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคม ในทางตรงกันข้าม บิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรโดยใช้เหตุผล เด็กจะสามารถควบคุมตนเองได้ มีวินัยในตนเอง ไม่ต้องให้ผู้ใหญ่หรือกฎเกณฑ์ภายนอกควบคุมพฤติกรรม เด็กจะได้รับการฝึกความเป็นอิสระ สามารถพัฒนาบุคลิกภาพเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ย่อมมีพฤติกรรมที่สนองความต้องการของตนและความต้องการของสังคม ความรู้สึกวิตกกังวลย่อมน้อยลง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บทบาททางเพศซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีส่วนกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกัน และมีผลต่อระดับความวิตกกังวลด้วย

สมมุติฐานที่ 2 "นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีลักษณะความเป็นชาย (Masculinity) จะมีความวิตกกังวลต่ำที่สุด"

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 9 และ 10 ซึ่งพบว่า นักเรียนหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) มีความวิตกกังวลไม่แตกต่างจากกลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) ส่วนนักเรียนชายที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) มีความวิตกกังวลต่ำที่สุด

กลุ่มตัวอย่างหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) มีความวิตกกังวลไม่แตกต่างจากกลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) และทั้งสองมีคะแนนความวิตกกังวลต่ำกว่า กลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียว (Femininity) และกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ของ Orlofsky & O' Heron (1990) ที่พบว่า ในเพศหญิงกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) มีรายงานความวิตกกังวลต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับ กลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) กลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียว (Femininity) และกลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) การค้นพบความแตกต่างในผลการวิจัยเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่า แม้ว่าจะสังคมตะวันตกจะให้คุณค่ากับลักษณะความเป็นชายว่าเป็นลักษณะที่พึงปรารถนาสำหรับบุคคลทั่วไป (Broverman et al. 1972) แต่สำหรับสังคมไทยนั้นถึงแม้สังคมจะต้องการให้ฝ่ายหญิงมีบทบาทลักษณะความเป็นชายสูง (Masculinity) โดยมีคุณลักษณะ คือ ความมั่นใจในตนเอง พึ่งพาตนเอง เป็นผู้นำ เป็นอิสระ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันสังคมก็ยังชอบที่จะให้หญิงคงไว้ซึ่งลักษณะของความเป็นหญิง เช่น สุภาพ อ่อนโยน เห็นอกเห็นใจ ให้ความอบอุ่นแก่ผู้อื่น ด้วย โดยบทบาทเช่นนี้ดูเหมือนจะทำให้มีความยืดหยุ่นต่อการปรับตัวตามสภาพการณ์ต่างๆ ได้มากกว่า หญิงที่มีบทบาทแบบอื่นๆ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้จึงพบว่า หญิงที่มีลักษณะความเป็นชายสูง (Masculinity) มีความวิตกกังวลในระดับเดียวกับหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทิกา ทิมากร (2534) ที่พบว่า หญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) มีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างชาย พบว่า กลุ่มชายที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) มีความวิตกกังวลต่ำสุดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ Orlofsky & O'Heron 1990 ที่พบว่า ชายที่มีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) มีความวิตกกังวลไม่แตกต่างจากชายที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) และทั้งสองมีคะแนนความวิตกกังวลต่ำกว่า กลุ่มหญิงที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียว (Femininity) และกลุ่มที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) การที่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ชายมีความวิตกกังวลต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นั้น อาจอธิบายได้ว่าเป็นเพราะสังคมไทยยังคงยึดถือลักษณะบทบาททางเพศแบบตรงตามเพศสำหรับผู้ชายอยู่มากโดยจะยกย่องในคุณลักษณะของความเป็นชาย ซึ่งความรู้สึกลังเลอาจทำให้กลุ่มชายที่มีลักษณะของความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) มีการปรับตัวได้ดีและได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนสูงสุด (Massad 1981) ทำให้การประเมินความวิตกกังวลที่ได้จากกลุ่มบุคคลนี้มีคะแนนต่ำสุด ขณะที่กลุ่มเพศชายที่มีลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) มีคะแนนความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มชายที่มีลักษณะของความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) เนื่องจากการมีบทบาทในลักษณะนี้ของเพศชาย อาจเป็นความแปลกใหม่ในสังคมไทยที่เกิดขึ้นซึ่งสังคมยังไม่เคยชินที่จะเห็นว่าผู้ชายมีความไวในความรู้สึกของผู้อื่น อ่อนโยน ละเอียดอ่อน เป็นต้น ทำให้ชายที่มีลักษณะบทบาทแบบนี้ อาจมีความยุ่งยากในการปรับตัวและการยอมรับจากกลุ่มเพศเดียวกัน

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการที่หญิงไทยมีบทบาททางเพศแบบมีลักษณะความเป็นชายสูงลักษณะเดียว (Masculinity) นั้นไม่ถือว่าเป็นสภาวะที่เอื้ออำนวยสูงสุดในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน แต่สำหรับฝ่ายชายการมีลักษณะความเป็นชายสูง นำมาซึ่งความราบรื่นและความวิตกกังวลต่ำสุด

สมมุติฐานที่ 3 "นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีบทบาททางเพศไม่ชัดเจน (Undifferentiated) จะมีความวิตกกังวลสูงที่สุด"

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 6, 9 และ 10 ซึ่งพบว่า ในกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ หรือมีบทบาททางเพศไม่ชัดเจน (Undifferentiated) มีความวิตกกังวลสูงที่สุดอย่างมีนัยสำคัญที่ $p < .05$ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Orlofsky & O'Heron ซึ่งทำการศึกษาเรื่องบทบาททางเพศและการปรับตัวของนักศึกษาชาย-หญิง

ผลการวิจัยพบว่า ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชาย ผู้มีบทบาททางเพศไม่ชัดเจน (Undifferentiated) จะมีความวิตกกังวลสูงที่สุด และงานวิจัยของ Goodman & Donnie (1983) ศึกษาเรื่องบทบาททางเพศกับความวิตกกังวลของนักศึกษาชาย-หญิง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีบทบาททางเพศที่ไม่ชัดเจน คือมีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ มีรายงานความวิตกกังวลสูงที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้ก็วิจัยส่วนใหญ่ พบว่า กลุ่มที่มีบทบาททางเพศไม่ชัดเจน ทั้งในเพศหญิงและเพศชายมีปัญหาในการปรับตัวมากที่สุด รวมทั้งความวิตกกังวลด้วยที่พบผลเช่นนี้ เนื่องจากผู้ที่มีบทบาททางเพศไม่ชัดเจน นั้นถือว่าเป็นผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการแสวงหาเอกลักษณ์บทบาททางเพศ เขาจะมีความสับสนในบทบาทของตนเอง เนื่องจากมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมกับเพศของตนไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ และบทบาทที่ซ้ำซ้อน ทำให้บุคคลเกิดความสงสัย ไม่แน่ใจในตนเอง มีความรู้สึกด้อยคุณค่า สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาก็คือความวิตกกังวลสูงกว่าบุคคลอื่น

จากการรับรู้ของคนส่วนใหญ่ในสังคม มักจะประนามและมองเห็นปัญหาในชายที่มีลักษณะตรงข้ามกับเพศของตน นั่นก็คือ ชายที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียว (Femininity) แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้ก็ยังพบว่า ชายที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงลักษณะเดียว (Femininity) ก็ยังมีการปรับตัวที่ดีกว่าชายที่มีลักษณะของความเป็นชายและความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มบุคคลที่ควรได้รับความสนใจไม่ว่าจะเป็นจาก ครูแนะแนว หรือบุคลากรทางการศึกษา คือ กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะของความเป็นชายและความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) ซึ่งถือเป็นสภาวะที่ไม่น่าพึงปรารถนาและไม่เอื้ออำนวยต่อการปรับตัวที่สุด การที่หญิงหรือชายไม่สามารถพัฒนาเอกลักษณ์บทบาททางเพศแบบหญิงหรือชายแบบใดแบบหนึ่งได้เลย มีผลทำให้เกิดความวิตกกังวลในระดับสูง ซึ่งถ้าเกิดขึ้นมาตั้งแต่ในช่วงเยาว์วัยแล้วก็อาจมีผลกระทบต่อบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และความคิด และอาจเป็นต้นตอของปัญหาทางสังคมในระยะเวลาต่อไป